

Agenda – Culture, Communications, Welsh Language, Sport, and International Relations Committee

Meeting Venue:

Committee Room 4 – Tŷ Hywel

Meeting date: 13 October 2022

Meeting time: 09.30

For further information contact:

Lleu Williams

Committee Clerk

0300 200 6565

SeneddCulture@senedd.wales

Pre-meeting registration

(09.00–09.30)

1 Introductions, apologies, substitutions and declarations of interest

(09.30)

2 Pre-appointment hearing for the role of Welsh Language Commissioner: Evidence session with the Welsh Government's preferred candidate

(09.30–10.15)

3 Motion under Standing Order 17.42 to resolve to exclude the public from items 4, 7 and 8

(10.15)

4 Private debrief

(10.15–10.20)

Break

(10.20–10.30)

5 Welsh in Education Strategic Plans (WESPS): Evidence session with Welsh medium early years, post-16 and adult learner provision

(10.30–11.30)

(Pages 1 – 42)

Angharad Morgan, Policy Manager, Mudiad Meithrin

Aled Jones–Griffith, Principal of Coleg Meirion Dwyfor and Coleg Menai,
CollegesWales

Dafydd Trystan, Registrar and Senior Academic Manager, Coleg Cymraeg
Cenedlaethol

Research brief

Written evidence from Mudiad Meithrin

Written evidence from CollegesWales

Consultation response from Coleg Cymraeg Cenedlaethol

Break

(11.30–11.40)

6 Welsh in Education Strategic Plans (WESPS): Evidence session with local government representatives

(11.40–12.40)

(Pages 43 – 46)

Darren Price, WLGA Spokesperson for the Welsh Language and Leader of
Carmarthenshire County Council

Garem Jackson, Head of Education, Gwynedd Council, representing ADEW

Joint written evidence from WLGA and ADEW

7 Private debrief

(12.40–13.00)

8 Legislative Consent Memorandum on the Northern Ireland Protocol Bill

(13.00–13.15)

Document is Restricted

1. Ym mis Rhagfyr 2015, cyhoeddodd Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg y Bedwaredd Senedd argymhellion yn ei adroddiad ar 'Ymchwiliad i Gynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg'. A yw'r fframwaith deddfwriaethol ar gyfer Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg wedi gwella ers hynny?

- Wedi gwella ers cyhoeddi adroddiad y Pwyllgor Plant Pobl Ifanc ac Addysg yn Rhagfyr 2015.
- Ymestyn cyfnod gweithredu'r Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg i 10 mlynedd yn esiampl o welliant.
- Croesawu cynnwys targedau penodol ar gyfer y blynyddoedd cynnar fel rhan o'r CSGAu 2022-2032.
- Ddim bob amser yn glir beth yw'r targedau a'r deilliannau meintiol sydd yn rhan o CSGAu 2022-2032 o edrych ar y darlun mawr yn genedlaethol.
- Byddai sefydlu grŵp rhanddeiliaid cenedlaethol gyda chynrychiolaeth ar draws nifer o sefydliadau yn hwyluso trafodaethau ar y darlun mawr a'r targedau ambarél genedlaethol.

2. I ba raddau y mae'r Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg yn cyfrannu at y canlyniadau a'r targedau a nodir yn Strategaeth Llywodraeth Cymru ar gyfer y Gymraeg – Cymraeg 2050?

- Un o nodau allweddol strategaeth *Cymraeg 2050* Llywodraeth Cymru yw creu system addysg statudol sy'n cynyddu nifer y siaradwyr Cymraeg hyderus. Deilliant 1 yn cyfrannu at y targedau hyn.
- Normaleiddio a phrif-ffrydio argaeledd gwasanaethau gofal ac addysg blynyddoedd cynnar cyfrwng Cymraeg ar draws Cymru.
- Pwysigrwydd cyd-weithio gyda Mudiad Meithrin a mudiadau eraill Cwlwm er mwyn cynllunio i sicrhau darparu gofal ac addysg blynyddoedd cynnar cyfrwng Cymraeg, o fewn cyrraedd hwylus i bob cymuned yng Nghymru.
- Yn gyfredol, lleiafrif o blant Cymru sydd yn derbyn eu gofal a'u haddysg yn Gymraeg ac sy'n gorffen eu haddysg (ar ba bynnag bwynt) yn siaradwyr Cymraeg.
- Nid yw targedau taflwybr 2050 wedi eu cyrraedd eto ar gyfer mwyafrif y grwpiau oedran – heblaw plant oedran Cylch Meithrin.
- Angen cynrychiolaeth lefel ucheol o'r Byrddau Iechyd ar y byrddau CSGAu lleol er mwyn medru sicrhau darparu yn unol a gofynion y Ddeddf ADY a'r Tribiwnlys Addysg.
- Annog defnydd cyrsiau Cymraeg Cynnar / Cymraeg Gwaith y Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol er mwyn annog datblygiad sgiliau Cymraeg y staff presennol.
- Angen eglurdeb o ran beth fydd statws y CSGAu presennol o fewn cyfundrefn y Bil Addysg Gymraeg arfaethedig.

3. Sut mae awdurdodau lleol yn ymateb i newidiadau i ganllawiau ar gategorïau ysgolion yn ôl darpariaeth cyfrwng Cymraeg, ac a ydynt yn bodloni uchelgais Llywodraeth Cymru i

gynyddu darpariaeth cyfrwng Cymraeg mewn ysgolion cyfrwng Saesneg ac ysgolion dwy ffrwd?

- Pryder mai cyfundrefn anstatudol yw'r canllawiau *Canllawiau ar gategoreiddio ysgolion yn ôl y ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg* a gyhoeddwyd yn 2021.
- Croesawi nod y polisi o gynyddu darpariaeth Gymraeg ysgolion Cymru, ac i hwyluso'r broses o symud i fyny'r categorïau ieithyddol.
- Angen ystyried anghenion a threfniadau hanesyddol siroedd penodol. A fyddai ysgolion dwy ffrwd yn gam ymlaen neu yn gam yn ôl ar gyfer darparu addysg cyfrwng Cymraeg yn y sir?
- Pwysigrwydd cyd-weithio gyda'r awdurdodau lleol i sicrhau nad yw'r system o gategoreiddio ysgolion yn cael effaith andwyol ar y ffordd y maent yn creu'r galw am addysg Gymraeg.
- Angen canllawiau syml i awdurdodau lleol a chyrrff llywodraethol sydd yn amlygu ac yn esbonio sut y mae cyfrwng iaith addysg ysgolion yn cyfrannu a'r weledigaeth o filiwn o siaradwyr Cymraeg.

4. Pa heriau a fydd yn codi o ran cynllunio a datblygu darpariaeth cyfrwng Cymraeg, cyn Bil Addysg Gymraeg arfaethedig?

- Pwysigrwydd sicrhau bod y disgrifiadau o'r allbynnau ieithyddol disgwylidig ar gyfer y Gymraeg yn glir ac yn ddealladwy i'r holl randdeiliaid yn unol â *Canllawiau ar gategoreiddio ysgolion yn ôl y ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg*.
- Sicrhau bod rhieni a gofalwyr yn deall y gwahaniaeth rhwng addysg drochi i blant sydd yn dod o aelwydydd ble na siaredir y Gymraeg, a dysgu Cymraeg mewn gwersi ffurfiol
- Sicrhau bod yna ddisgrifiad clir a chyson o 'addysg drochi' ac 'addysg cyfrwng Cymraeg' yn cael ei ddefnyddio ar draws polisiâu ac adrannau Llywodraeth Cymru.
- Cynnal awdit sgiliau Cymraeg ar gyfer holl staff sydd yn gweithio ac yn cefnogi ysgolion a lleoliadau addysg a gofal blynyddoedd cynnar, nid yn unig athrawon.
- Sicrhau cyflenwad digonol o ymarferwyr sydd yn meddu ar y sgiliau proffesiynol angenrheidiol ynghyd â sgiliau Cymraeg o'r safon uchaf posib i'r gweithlu Gofal Plant, Blynyddoedd Cynnar a Gwaith Chwarae.
- Sicrhau bod yna gyfleoedd i unigolion ddilyn y cyrsiau galwedigaethol perthnasol trwy gyfrwng y Gymraeg, o fewn pellter rhesymol i'w cartref.
- Cynyddu nifer y bobl sy'n gallu gweithio drwy'r Gymraeg mewn nifer o feysydd a gwasanaethau arbenigol, megis Therapyddion Iaith a Lleferydd, Ymwelwyr Iechyd a Gweithwyr Plant ac Ieuenctid, yn gydamserol ag unrhyw gynlluniau i gynyddu capasiti a darpariaeth addysg cyfrwng Cymraeg ar hyd y gwahanol gyfnodau addysg. .

By virtue of paragraph(s) vi of Standing Order 17.42

Document is Restricted

Welsh in Education Strategic Plans

Briefing paper for the Culture, Communications, Welsh Language, Sport and International Relations Committee and the Children, Young People and Education Committee

August 2022

About ColegauCymru

ColegauCymru is a post-compulsory education charity; we promote the public benefit of post-compulsory education and learning. We also convene the Further Education (FE) Principals' Forum, which represents FE colleges and FE institutions (FEIs) in Wales. ColegauCymru also undertakes research, policy development and provides practical support to FE colleges in Wales, including on work-based learning (WBL) which is a key part of FE college activity.

Progress since 2015

1. Many colleges have commented that FE involvement in the planning of the WESPs had improved in recent years. However, this was not the consensus across all institutions. This needs to be more structured and consistent across the country. Similarly, some colleges commented that FE representation on relevant working groups had also improved. Again, this was not the case for all colleges. Those Local Authorities (LAs) where Welsh Education forums have been created would benefit from receiving input from their local FEI in order to see how Welsh-medium education has progressed on to post-16.

2. The circumstances of each college must also be taken into account when considering the WESPs, and how each college plans their Welsh provision. For example, a college in south east Wales with a low number of fluent Welsh speakers may require a different working relationship with their LA, particularly on the development of WESPs, than a college in north Wales with a higher number of Welsh speakers. While the former may focus on the development of lower-level Welsh language skills at a 'courtesy' level, the latter may offer a range of courses entirely through the medium of Welsh.

3. LAs are required to indicate in their WESPs how they propose to increase the percentage of learners aged 16 -19 who study subjects through the medium of Welsh in schools, however this does not directly include or affect learners in FE colleges. We would suggest that the WESPs should consider all learners aged 16-19 whether they are at school or attending an FE college.

WESP contribution to Cymraeg 2050

4. Further Education colleges in Wales are fully supportive of Welsh Government's vision of one million Welsh speakers by 2050, and maintaining and ensuring effective WESPs are a positive way of assisting towards this ambitious target.

5. FE colleges work hard to promote and encourage their learners to continue their education through the medium of Welsh, and make an important contribution to the 14-16 curriculum through the local 14-19 Networks.¹ Therefore, thought should be given to the role FEIs play not only in the realisation

¹ <https://gov.wales/sites/default/files/publications/2021-02/guidance-welsh-in-education-strategic-plan.pdf>, p.14

of Cymraeg 2050, but also the continuation of achieving the outcomes of the WESP. This should be explicitly referenced in all WESPs.

6. In order to support the need for more delivery through the Welsh language, colleges in Wales have the opportunity to take part in the Cymraeg Gwaith scheme. Supported by the National Centre for Learning Welsh, Colegau Cymru co-ordinates the Cymraeg Gwaith project for the Further Education sector in collaboration with Coleg Cymraeg Cenedlaethol.

7. Since the pilot year in 2017, the scheme has provided staff in further education colleges with the opportunity to improve their Welsh with the aim of increasing the number of staff who can teach through Welsh. The scheme has continued to have a positive impact on upskilling staff in FE to be able to deliver at least part of their teaching in Welsh. The Committee might like to explore how to ensure that funding for the post-16 sector to upskill staff can be put on a more secure, long-term basis that operates on academic years. Too often, funding is provided on an annual basis on a financial year cycle which does not provide the right level of security to make the maximum impact.

Future challenges ahead of proposed Welsh Language Education Bill

8. Challenges include, increasing both learners' and parents/carers knowledge of Welsh-medium availability (across academic and work-based learning activities), ensuring there are enough dual professional lecturers with the ability to teach through Welsh, and long term funding of Welsh-medium provision.

9. The vision of the proposed Welsh Education Bill will need to take post-16 provision, especially FE and vocational education, into consideration from the outset. Learners who have received statutory education through the medium of Welsh should be offered a seamless transition to further education. Likewise, learners who have acquired a level of skill in Welsh should have opportunities to maintain and develop their skills during their vocational education. For this to happen, a significant investment of time, effort and of course funding is required across a number of fronts. Delivering on the FE and Apprenticeships Welsh Medium Action Plan and securing suitable resources to succeed in this work is crucial.

10. There will need to be on-going scrutiny to ensure the strategy of both Coleg Cymraeg Cenedlaethol and The National Centre for Learning Welsh are complementary as we work towards the target of one million Welsh speakers.

11. Finally, there is a need for consistent best practice in terms of relationships between the FE sector and LAs, especially with reference to the creation and development of the WESPs. At present, relationships are variable with some colleges reporting positive engagement while others have a different experience. Some colleges report differences within the different LAs that they operate in regard to the WESP. The Committee might like to explore ways to support greater consistency and engagement on this issue.

Amy Evans
Policy Officer, Colegau Cymru
Amy.Evans@colegaucymru.ac.uk

Elusen Cofrestredig | Registered Charity: 1060182
Cwmni Cofrestredig | Registered Company: 2832103

Ymateb i'r ymgynghoriad ar Gynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg - y fframwaith deddfwriaethol sy'n cefnogi Darpariaeth Addysg Gymraeg

Cyflwyniad

Mae'r Coleg Cymraeg Cenedlaethol yn falch o'r cyfle i ymateb i'r ymgynghoriad hwn ar y cyd rhwng y Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon a Chysylltiadau Rhyngwladol, a'r Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg ar **Gynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg - y fframwaith deddfwriaethol sy'n cefnogi Darpariaeth Addysg Gymraeg**

Mae'r Coleg Cymraeg yn arwain datblygiad addysg a hyfforddiant cyfrwng Cymraeg a dwyieithog yn y sector ôl-orfodol yng Nghymru, ac yn cyflawni hyn drwy weithio mewn partneriaeth â phrifysgolion gan gynnwys yr Ysgolion sy'n darparu cyrsiau Addysg Gychwynnol Athrawon, sefydliadau addysg bellach a darparwyr prentisiaethau er mwyn adeiladu cyfundrefn addysg a hyfforddiant cyfrwng Cymraeg cynhwysol o'r radd flaenaf.

Sefydlwyd y Coleg yn 2011 ac erbyn hyn mae darpariaeth helaeth yn y Gymraeg ac yn ddwyieithog wedi ei ddatblygu ar draws pob prif bwnc a ddarperir ym mhrifysgolion Cymru. Yn 2018 derbyniodd y Coleg gyfrifoldeb am Addysg Bellach a Phrentisiaethau ac rydym wedi dechrau gweithredu cynlluniau uchelgeisiol i ddatblygu'r ddarpariaeth i ddysgwyr yn y sectorau hyn dros y blynyddoedd nesaf.

Mae gwaith y Coleg felly yn dibynnu'n helaeth iawn ar lwyddiant y sector addysg orfodol i gynnig arlwy addysg Gymraeg deniadol a hygyrch, a thrwy hynny ddatblygu sgiliau Cymraeg disgyblion fel eu bod yn gallu elwa'n llawn ar y cyfleoedd sydd iddynt barhau a'u hastudiaethau ôl-16 yn Gymraeg neu'n ddwyieithog. Yn ogystal, mae rôl y sector addysg orfodol i feithrin hyder, mwynhad a brwdfrydedd mewn perthynas â'r Gymraeg yn ddylanwadol ar agweddau dysgwyr o ran manteisio ar y cyfleoedd ôl-orfodol sydd ar gael iddynt.

Mae'r dilyniant hynny yn ei dro yn bwydo prosesau cynllunio a chyflenwi gweithluoedd y gwahanol sectorau addysg, maes arall sydd o ddiddordeb i'r Coleg, ac sydd, yn ei rhinwedd ei hun, yn un o feysydd ffocws y Cynlluniau Strategol.

Mae'n allweddol felly bod y Cynlluniau Strategol sirol yn cynllunio'n bwrpasol ar gyfer twf addysg Gymraeg a chefnogi'r twf hwnnw. Mae'r Coleg Cymraeg Cenedlaethol am chwarae ei ran yn y broses o gryfhau'r prosesau hyn er mwyn rhoi'r cyfle gorau o gwrdd â thargedau uchelgeisiol Cymraeg 2050 ac i ddarparu'r cyfleoedd gorau posib i fyfyrwyr, hyfforddeion a phrentisiaid.

1. Ym mis Rhagfyr 2015, cyhoeddodd Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg y Bedwaredd Senedd argymhellion yn ei adroddiad ar ['Ymchwiliad i Gynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg'](#). A yw'r fframwaith deddfwriaethol ar gyfer Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg wedi gwella ers hynny?

Mae'r fframwaith ar gyfer Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg wedi gwella yn amlwg ers adroddiad y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg, ac adroddiadau perthnasol eraill, ac yn arbennig felly yn sgil yr [Adolygiad brys o Gynlluniau Strategol y Gymraeg mewn Addysg 2017-20](#) a gyhoeddwyd yn 2017.

Yn benodol, mae symud oddi wrth dull 'mesur y galw' i flaengynllunio pwrpasol i gynyddu darpariaeth a symbylu twf wedi bod yn gam arwyddocaol. Felly hefyd, ymestyn cyfnod y cynlluniau i ysgogi ymagwedd fwy strategol, tymor-hir, y newidiadau pwysig i'r deilliannau, a'r targedau penodol a osodir yn genedlaethol.

Mae Cynlluniau Strategol (drafft) rhai o'r awdurdodau lleol yn dangos eu bod wedi dechrau ymateb i her y fframwaith deddfwriaethol diwygiedig, wedi gafael yn yr agenda mwy uchelgeisiol ac yn cynllunio'n effeithiol i weithredu ar ei sail. Mae nifer, fodd bynnag, nad ydynt wedi ymateb yn briodol, ac sy'n wan o ran eu dadansoddiad o'r sefyllfa bresennol (gan gynnwys y sail data a ddefnyddir i osod gwaelodlin), yn brin o ran uchelgais, ac wedi methu creu cynlluniau concrit gyda thargedau meintiol. Gwendid nifer ohonynt yw eu bod yn defnyddio'u Cynlluniau Strategol i addo gwneud y gwaith dadansoddi a chynllunio, yn hytrach na'u bod wedi gwneud y gwaith hwnnw i fwydo mewn i'r gwaith o lunio'r Cynllun Strategol. Rydym o'r farn bod [canllawiau Llywodraeth Cymru](#) wedi bod yn glir yn hyn o beth. Mae cwestiynau'n codi felly ynghylch trefniadau atebolrwydd.

Er gwaetha'r cynnydd mewn rhai manau a nodir uchod, mae'r Coleg o'r farn bod yna potensial clir am welliannau pellach, a hynny yng nghyd-destun Bil Addysg Gymraeg. Manylwn ar rheiny yng nghwestiwn 4 isod.

2. I ba raddau y mae'r Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg yn cyfrannu at y canlyniadau a'r targedau a nodir yn Strategaeth Llywodraeth Cymraeg ar gyfer y Gymraeg – [Cymraeg 2050](#)?

Mae'r Cynlluniau Strategol yn un o'r elfennau cynllunio sy'n anhepgor ar gyfer ymgyrredd at ganlyniadau a thargedau strategaeth Cymraeg 2050. Croesawn y ffaith fod amserlen y Cynlluniau Strategol erbyn hyn yn cyd-fynd, fwy neu lai, gyda rhaglenni gwaith 5-mllynedd Cymraeg 2050, a Chynllun y Gweithlu Cymraeg mewn Addysg (er ein bod o'r farn nad yw'r Cynllun hwnnw yn ddigon uchelgeisiol ar hyn o bryd).

Trwy'r system addysg a hyfforddiant y daw canran sylweddol iawn o'r twf angenrheidiol yn nifer y siaradwyr (Thema 1 Cymraeg 2050) – o'r blynyddoedd cynnar, i addysg statudol, addysg ôl-orfodol, a'r gweithlu addysg ei hun – a rheiny oll yn ganolog i ddeilliannau'r Cynlluniau Strategol. O ran y gweithlu addysg, tra bydd angen denu mwy o siaradwyr Cymraeg i'r proffesiynau perthnasol, bydd angen yn ogystal datblygu sgiliau iaith aelodau presennol a darpar-aelodau'r gweithlu; bydd hynny hefyd yn cyfrannu at gyrraedd y targedau o ran nifer yr oedolion sy'n dod yn siaradwyr Cymraeg.

Yn ogystal, bydd y system addysg, ar sail y Cynlluniau Strategol, yn ganolog i'r ymdrechion i gynyddu'r defnydd o'r Gymraeg o ddydd i ddydd (Thema 2 Cymraeg 2050), o ran gweithleoedd addysg, ac hefyd o ran sefydlu arferion ieithyddol ymhlith cyfoedion mewn cyd-destunau amrywiol tu hwnt i'r ystafell ddsbarth.

Bydd creu mwy o siaradwyr Cymraeg trwy'r system addysg mewn amrywiol feysydd, gydag arbenigedd mewn ystod eang o feysydd, yn debygol o gefnogi'r gwaith o greu amodau ffafriol i dwf y Gymraeg trwy gryfhau seilwaith (Thema 3 Cymraeg 2050).

Unwaith eto, mae cyfle yma, trwy gryfhau fframwaith y Cynlluniau Strategol, i rymuso'u rôl o ran cyfrannu at ganlyniadau a thargedau Cymraeg 2050. Os yw'r Cynlluniau Strategol am chwarae'r rôl ganolog bwysig y mae ganddynt y gallu i wneud, mae angen i'r fframwaith deddfwriaethol ei hun fod mor rymus ac effeithiol â phosib. Nodwn eto bwysigrwydd trefniadau atebolrwydd digonol; os na fydd y Cynlluniau Strategol yn ddigon uchelgeisiol a phenodol, ac os na fyddant yn cynnwys targedau meintiol mesuradwy, neu os na fydd yr addewidion yn y Cynlluniau'n cael eu gwireddu, ni fyddant wedi chwarae

rôl effeithiol yn y broses o gyfrannu at y canlyniadau a'r targedau yn strategaeth Cymraeg 2050, ac mi fydd cyfle enfawr wedi'i golli.

Manylwn ar ein hawgrymiadau dan gwestiwn 4 isod.

3. Sut mae awdurdodau lleol yn ymateb i newidiadau i ganllawiau ar gategoriâu ysgolion yn ôl darpariaeth cyfrwng Cymraeg, ac a ydynt yn bodloni uchelgais Llywodraeth Cymru i gynyddu darpariaeth cyfrwng Cymraeg mewn ysgolion cyfrwng Saesneg ac ysgolion dwy ffrwd?

Nid oes gan y Coleg farn am sut mae awdurdodau lleol yn ymateb i'r canllawiau newydd ar gategoriâu ysgolion yn ôl cyfrwng y ddarpariaeth. Mae'n bwysig nodi nad oedd y canllawiau wedi'u cyhoeddi pan oedd yr awdurdodau lleol yn llunio'r drafft o'r Cynlluniau Strategol i gyflwyno i Lywodraeth Cymru, felly nid oedd modd iddynt eu crybwyll ond yn y ffordd fwyaf gyffredinol (os o gwbl), hynny yw, ymrwymo i wneud y gwaith categoreiddio pan fyddai'r canllawiau terfynol yn cael eu cyhoeddi. Hyderwn y bydd y gwaith categoreiddio hynny wedi digwydd erbyn fersiynau terfynol y Cynlluniau Strategol.

Wrth reswm, nid categoreiddio ysgolion yw nod terfynol y canllawiau, ond sicrhau bod ysgolion yn cael eu categoreiddio er mwyn annog cynnydd o ran darpariaeth cyfrwng Cymraeg. Ystyr cynnydd yn y cyd-destun hwn yw cynyddu canran y ddarpariaeth sydd ar gael trwy gyfrwng y Gymraeg, ar y naill law, a chynyddu canran y disgyblion sy'n dilyn y ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg ar y llall. Sefydli'r egwyddor hollbwysig o 'beidio â symud yn ôl', sef na ddylai ysgolion gynnig llai o ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg nag yn y gorffennol. O safbwynt y Coleg Cymraeg, mae hyn yn greiddiol o ran cynnal a chynyddu nifer y disgyblion sy'n barod i ddilyn cyrsiau addysg bellach, prentisiaethau neu gyrsiau addysg uwch yn y Gymraeg.

Mawr obeithiwn y bydd y canllawiau'n llwyddiannus o ran y nodau a'r amcanion uchod; bydd angen monitro hynny dros y cyfnod i ddod.

Naill ffordd neu'r llall, byddai fframwaith deddfwriaethol cryfach mewn perthynas â'r Cynlluniau Strategol yn gallu atgyfnerthu nodau ac amcanion y canllawiau categoreiddio ysgolion. Byddai gofyn am wybodaeth lawer iawn fwy manwl ynghylch canrannau darpariaeth cyfrwng Cymraeg fesul ysgol, a chynlluniau penodol a meintiol ar gyfer twf, law yn llaw â chynlluniau i hyrwyddo'r ddarpariaeth ac annog disgyblion i ymgymryd â hi, yn gallu bod yn rymus dros ben. Yn yr un modd, byddai gofyn am niferoedd disgyblion sy'n dilyn darpariaeth Gymraeg fesul ysgol, ac yn ddelfrydol, fesul pwnc/Maes Dysgu a Phrofiad, yn rhoi data hynod o werthfawr, ac yn darparu sail gadarn ar gyfer monitro cynnydd.

4. Pa heriau a fydd yn codi o ran cynllunio a datblygu darpariaeth cyfrwng Cymraeg, cyn Bil Addysg Gymraeg arfaethedig?

Yng nghyd-destun y Cynlluniau Strategol, mae heriau yn amlygu eu hunain dan bennawd sawl un o'r Deilliannau.

- **Deilliant 3: Mwy o blant yn parhau i wella eu sgiliau Cymraeg wrth drosglwyddo o un cyfnod o'u haddysg statudol i un arall**

Mae sicrhau dilyniant o un cyfnod addysg i'r llall yn hollbwysig i lwyddiant y Cynlluniau Strategol ac i Gymraeg 2050. Mae sicrhau'r dilyniant hwnnw, yn enwedig rhwng y sector cynradd ac uwchradd wedi bod yn heriol, ac mae'n briodol bod pwyslais ar hynny yn y Cynlluniau.

Gellid cymryd y cyfle, mewn Bil Addysg Gymraeg, i **weithio tuag at sicrhau llwybrau cyfrwng Cymraeg di-dor o addysg a gofal plentyndod cynnar, drwy addysg statudol i addysg/hyfforddiant ôl-statudol**. Rhan o'r gwaith hwn fydd **sicrhau nad oes llithro yn ôl o lwybr 'iaith gyntaf' i lwybr 'ail iaith' o ran y Gymraeg fel pwnc** wrth drosglwyddo rhwng cyfnodau, gan gynnwys sicrhau nad yw

cymwysterau yn creu cymhelliad ar gyfer llithro o'r fath. Rhan arall o'r gwaith yw **lleihau'r tebygolrwydd bod disgyblion yn newid o ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg i ddarpariaeth cyfrwng Saesneg ar gyfer pynciau penodol**, yn aml oddi fewn i'r un sefydliad (e.e. Mathemateg a Gwyddoniaeth, mewn rhai ardaloedd), a allai gwneud parhad i'r camau nesaf yn Gymraeg yn fwy heriol/llai tebygol.

Mae Cymraeg 2050 yn nodi bod data'r cyfrifiad yn dangos bod nifer y siaradwyr Cymraeg yn cynyddu fesul grŵp oedran hyd at 15 oed, ac wedyn yn lleihau, yn gyffredinol, rhwng 16 a 25 oed. Dywed mai un o'i brif amcanion 'yw sicrhau bod llai o bobl ifanc yn colli eu sgiliau Cymraeg wrth symud o addysg statudol i addysg bellach/uwch, a bod rhagor ohonynt yn cyrraedd canol eu hugeiniau wedi dal gafael ar yr iaith' (Cymraeg 2050, tudalen 31).

Trwy roi'r pwyslais yn y Cynlluniau Strategol ar y cyfnodau statudol yn unig, rydym o'r farn bod cyfle pwysig wedi'i gollu i ddatblygu a gwella cyfraddau dilyniant hollbwysig o'r cyfnod statudol i'r ôl-statudol, ac i sicrhau bod gan awdurdodau lleol ffocws penodol ar y cam hwnnw yng ngyrfa myfyrwyr. Mae angen sicrhau bod cydweithio'n digwydd gyda'r Colegau i greu llwybrau dilyniant galwedigaethol 14-19.

Hoffem weld y Cynlluniau Strategol yn ymestyn eu pwyslais i gynnwys dilyniant rhwng addysg statudol ac addysg/hyfforddiant/gwaith ôl statudol. Gallai hynny gynnwys gofyniad i nodi data cyfredol a thargedau meintiol ar gyfer cynyddu cyfraddau dilyniant, a gofyniad i nodi'r trefniadau cydweithio perthnasol gydag amrywiaeth o bartneriaid.

- **Deilliant 4: Mwy o ddysgwyr yn astudio ar gyfer cymwysterau Cymraeg (fel pwnc) a phynciau drwy gyfrwng y Gymraeg**

Yn y Cynlluniau Strategol drafft, prin yw'r targedau a'r cynlluniau i gefnogi a datblygu'r Gymraeg fel pwnc. Mae angen sicrhau cynllunio pwrpasol a rhagweithiol i sicrhau bod unrhyw ddisgybl sy'n dymuno astudio'r pwnc at Uwch Gyfrannol a Safon Uwch yn cael y cyfle i wneud, a hynny'n hwylus. Ni ddylai niferoedd bach, na threfn 'colofnau dewisiadau' fod yn rhwystr. Yn ogystal, mae angen sicrhau y nodir sut y bwriedir mynd ati i greu a chynnal diddordeb disgyblion yn y pwnc, gan gynnwys cymryd mantais lawn o'r cyfleoedd mae'r Coleg Cymraeg a phartneriaid eraill yn eu cynnig fel rhan o gynllun cenedlaethol i hyrwyddo'r Gymraeg fel pwnc, dan arweiniad Llywodraeth Cymru.

Mae'r gwendid hwn yn cael ei adlewyrchu yn ogystal yn yr ymdriniaeth o faint o ddisgyblion sy'n cyflawni cymwysterau drwy gyfrwng y Gymraeg. Yn yr un modd â'r Gymraeg fel pwnc, mae angen sicrhau y nodir sut y bwriedir hyrwyddo a thanio diddordeb mewn amrediad o bynciau trwy'r Gymraeg, er enghraifft, trwy gydweithio â phartneriaid i gynyddu, ehangu a hwyluso cyfleoedd. Mae'r Coleg Cymraeg Cenedlaethol yn cefnogi manylebau ar bob lefel astudio o TGAU i Addysg Uwch, gyda deunyddiau hyrwyddo ac ystod o weithgareddau sy'n cyfoethogi'r profiad o astudio'r pwnc, i greu cymhelliad i astudio pwnc ac i barhau i wneud i'r camau nesaf.

Awgrymwn y gallai fframwaith y Cynlluniau Strategol gael ei gryfhau i fod yn llawer mwy penodol a rhagnodol ynghylch y gofynion cynllunio, pennu targedau meintiol, adrodd a monitro o ran cymwysterau.

Byddai hynny'n seiliedig ar ofyniad i gynyddu, ehangu a hwyluso opsiynau i ddysgwyr, gan gynnwys trwy gydweithio â phartneriaid, a defnyddio strategaethau hyrwyddo effeithiol. Mi fyddai angen gwneud y cysylltiad gyda'r gofyniad yng nghyd-destun Cwricwlwm i Gymru i symud dysgwyr ymlaen ar hyd y continwmm ieithyddol, dros amser, ac i ysgolion yn ogystal symud ar hyd

y continwmm ieithyddol trwy gynyddu cyfran y ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg, yn ogystal â chyfran y dysgwyr sy'n dilyn y ddarpariaeth.

Pan ddaw'r Comisiwn Addysg Drydyddol ac Ymchwil i fodolaeth yn 2023, hoffem weld gofyniad i gynllunio ac adrodd yn erbyn deilliant cyfatebol addas yn yr holl sectorau perthnasol, gan gynnwys sicrwydd bod data addas ar gael i wneud hynny'n bosib.

- **Deilliant 7: Cynnydd yn nifer y staff addysgu sy'n gallu addysgu Cymraeg (fel pwnc) a thrwy gyfrwng y Gymraeg**

Mae Cynllun y Gweithlu Cymraeg mewn Addysg yn rhoi cryn bwys ar y Cynlluniau Strategol fel rhan o'r prosesau ar gyfer cynyddu niferoedd y staff addysgu. Noda ofyniad i awdurdodau lleol 'Cynllunio'r gweithlu cyfrwng Cymraeg fel rhan o Gynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg' (tudalen 41). Ymhellach, cyfeiria at yr angen i 'ddadansoddi Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg awdurdodau lleol a gweithio gyda nhw er mwyn gwella dadansoddi data ar lefel leol'.

O ran y cyntaf o'r rhain, credwn ei fod yn bwysig cydnabod yn glir bod cynllunio'r gweithlu addysg, i raddau helaeth, tu hwnt i rôl a chyfrifoldebau'r awdurdodau lleol, a bod yn rhaid i hyn ddigwydd ar lefel genedlaethol, trwy sefydliadau cenedlaethol.

Mae'r ail, serch hynny, yn sicr yn gyfrifoldeb pwysig ar awdurdodau lleol. Mae'n gwbl briodol a realistig i osod y disgwyliad y bydd awdurdodau lleol yn darparu data, gwybodaeth, dadansoddiad a rhagamcanion i fwydo system o gynllunio cenedlaethol.

Y broblem y gwelwn ni o ran cyflawni'r rôl bwysig hon, yw nad yw fframwaith deddfwriaethol y Cynlluniau Strategol yn ddigon manwl a rhagnodol i sicrhau'r mathau o ddata, gwybodaeth, dadansoddiad a rhagamcanion fyddai'n angenrheidiol er mwyn cynllunio'n effeithiol ar lefel genedlaethol. Mae'r angen i osgoi dyblygu data sydd eisoes ar gael mewn mannau eraill yn ffactor i'w ystyried hefyd.

Y duedd yn nifer o'r Cynlluniau Strategol newydd yw nodi pwysigrwydd sicrhau gweithlu addas ar gyfer yr ysgolion presennol. Hyd yn oed yn y Cynlluniau Strategol hynny sy'n nodi cynlluniau pendant ar gyfer agor ysgolion newydd, neu symud ysgolion ar hyd y continwmm iaith, digon tebyg yw'r duedd. Nid oes cyfeiriadau at drosiant staff a chyfraddau ymadawiadau. Mae'r ddogfen atodol i Gynllun y Gweithlu Cymraeg mewn Addysg sy'n crynhoi'r elfennau perthnasol a'r Cynlluniau Strategol yn dangos pa mor anghyson ac arwynebol yw'r rhannau hyn o'r Cynlluniau Strategol, a pha mor anaddas ydynt fel sail ar gyfer cynllunio yn eu ffurf bresennol.

Er mwyn i'r Cynlluniau Strategol fedru gwneud y cyfraniad mwyaf adeiladol at brosesau cynllunio cenedlaethol, **rhaid sicrhau cysondeb o ran cynnwys a methodoleg fesul awdurdod, felly rhaid bod llawer yn fwy manwl a rhagnodol o ran yr hyn a ddisgwyliar. Byddai'n fanteisiol petasai hyn yn cwmpasu'r gweithluoedd addysg cyn-orfodol (Addysg a Gofal Plentyndod Cynnar), gorfodol, ac arbenigol (e.e. ADY), ac is-gategoriâu oddi fewn i bob un ohonynt. Os yw ysgolion ac awdurdodau lleol yn darganfod bod prinder staff sy'n gallu gweithio yn y Gymraeg i ddarparu cyfleoedd cydweithio gyda'r sectorau addysg bellach a phrentisiaethau, byddai'n fanteisiol bod hynny'n cael ei gofnodi yn y Cynlluniau Strategol yn ogystal.**

Er nad yw Cynllun y Gweithlu Cymraeg mewn Addysg yn ddigon uchelgeisiol na phellgyrhaeddol, yn ddi-os mae'n cynrychioli cam pwysig ymlaen. Gan adeiladu ar y Cynllun, mae'r Coleg o'r farn bod modd mynd ymhellach eto i gryfhau prosesau cynllunio'r gweithlu addysg, ac yn arbennig felly'r gweithlu addysg Cymraeg. Mae'r dadansoddiad data sy'n cyd-fynd â'r Cynllun yn rhoi'r cyfle i adnabod yr anghenion o ran faint o athrawon sydd angen eu hyfforddi bob blwyddyn, a'r bwlch

brawychus rhwng y niferoedd hynny a'r rhai sy'n cael eu hyfforddi'n flynyddol: mae angen symud o oddeutu 250 o hyfforddeion y flwyddyn i bron i 600. Bydd gwneud hynny'n gofyn am weithredu radical a chynllunio o'r newydd, yn hytrach nag ymgeisio i wneud yr hyn sydd wedi bod yn cael ei wneud ers blynyddoedd yn fwy effeithiol ac yn fwy cydlynus.

Yn y cyd-destun hwnnw, mae'r Coleg o'r farn bod potensial gan Fil Addysg Gymraeg i symud yr agenda ymlaen ymhellach, gyda phwyslais ar ddyraniad cyfrifoldebau lleol, rhanbarthol a chenedlaethol clir a strategol, a fframwaith rhagnodol, manwl. Gallai gwmpasu hyfforddiant cychwynnol a dysgu proffesiynol/yn y gweithle, yn ogystal â sut i fesur sgiliau ieithyddol. Byddai'r Coleg Cymraeg Cenedlaethol yn barod i dderbyn cyfrifoldebau arweiniol am agweddau o'r gwaith hwn.

Tu hwnt i fframwaith y Cynlluniau Strategol, mae nifer o heriau yn amlygu eu hunain o ran cynllunio a datblygu darpariaeth cyfrwng Cymraeg.

- **Her, craffu ac atebolrwydd**

Bydd angen bod yn glir beth yn union yw statws gwahanol ymrwymadau yng nghyd-destun y Cynlluniau Strategol, pwy yn union sy'n craffu ar weithredu yn erbyn yr ymrwymadau, a pha fecanweithiau atebolrwydd sydd ar gael i sicrhau gweithredu rhesymol. Rhaid sicrhau yn ogystal, bod y data angenrheidiol ar gael yn hwylus, a phwy sy'n casglu ac adrodd ar y data. Rhaid i hyn oll fod yn rhan ganolog ac echblyg o fframwaith y Cynlluniau Strategol.

- **Cwricwlwm i Gymru, Camau Cynnydd (continwwm i ddysgwyr), Continwwm ysgolion/Categoriâu yn ôl cyfrwng darpariaeth**

Mae dirfawr angen arweiniad cenedlaethol cliriach, manylach a chadarnach ynghylch yr elfennau uchod yng nghyd-destun Cwricwlwm i Gymru, a gwaith i sefydlu'r cyd-gysyllted rhyngddynt.

O sicrhau dealltwriaeth gyson o'r rhain ledled y system addysg, a chefnogaeth briodol i weithredu, yn ogystal ag unrhyw ysgogiad a chymhellion oddi fewn i'r system, byddai modd manteisio ar yr holl elfennau hyn i symud y system yn ei flaen o safbwynt addysg cyfrwng Cymraeg.

- **Cymwysterau**

Yng nghyd-destun diwygio 'Cymwys ar gyfer y Dyfodol' bydd angen parhau i gydweithio gyda Chymwysterau Cymru i sicrhau bod amrediad priodol o gymwysterau, gan gynnwys mewn meysydd galwedigaethol (14-16 oed, ac 16+), ar gael a hynny ar y lefelau priodol.

Bydd angen cadw golwg ar ddatblygiadau mewn perthynas â'r Gymraeg fel pwnc yn ogystal. Golyga hynny sicrhau cymwysterau priodol yn y cam cyntaf o ddiwygio, a gweithrediad priodol o'r cymwysterau hynny, gan gynnwys mecanweithiau i osgoi llithro am yn ôl a newid o lwybr 'iaith gyntaf' i lwybr 'ail iaith' waeth beth yw categori ieithyddol yr ysgol. Gall y Cynlluniau Strategol fod yn allweddol yn hyn o beth o gryfhau'r fframwaith trwy Fil Addysg Gymraeg.

Cam pellach yn y broses fydd symud tuag at un cymhwyster i bawb, dros amser – sy'n gysylltiedig gyda'r angen i wneud cynnydd o ran y continwwm iaith i ddysgwyr (Camau Cynnydd y Cwricwlwm) ac i symud ysgolion ar hyd y continwwm mewn perthynas â'r categorïau.

- **Addysg Gymraeg i bawb**

Gall Bil Addysg Gymraeg gynnig cyfle pwysig i ddatgan bod gan bob dysgwyr yng Nghymru gyfle i gael mynediad at addysg Gymraeg, a hynny, yn gynyddol, ar bob lefel addysgol, ac o fewn cyrraedd hwylus.

- **Comisiwn Addysg Drydyddol ac Ymchwil**

Mae gwelliannau diweddar a gyflwynwyd i'r Bil yn gosod cyfrifoldeb ar y Comisiwn newydd mewn perthynas â'r Gymraeg.

Bydd angen sicrhau bod y Comisiwn yn adlewyrchu'r nodau a osodwyd ynghylch cyfraddau dilyniant drwy'r Cynlluniau Strategol, gan gynnwys mewn partneriaeth gydag ysgolion.

Bydd cyfrifoldeb gan y Comisiwn i ymgynghori a chydweithio gyda'r Coleg Cymraeg Cenedlaethol yn y maes hwn.

**Dr Ioan Matthews, Prif Weithredwr
Y Coleg Cymraeg Cenedlaethol**

24 Mehefin 2022

Document is Restricted

WLGA & ADEW response to the Senedd Inquiry into Welsh-medium education (September 2022)

1. Has the current statutory framework for Welsh in Education Strategic Plans (WESPs) improved since the recommendations published in December 2015 in the report of the 'Inquiry into Welsh in Education Strategic Plans' by the Children, Young People and Education Committee of the Fourth Senedd?

Improvements

- Clearer guidance published to aid development of WESPs.
- More realistic and specific targets.
- Councils welcome the opportunity to plan over a 10-year period as this gives councils an opportunity to identify longer term challenges and provides an extended opportunity to address them. A 10-year plan reduces the planning burden.
- Councils also appreciate the collaboration that has taken place with Welsh Government in the process of developing these new plans. A good working relationship was developed, and thorough and supportive processes were established, which included a series of useful discussion group sessions for officers.

Areas for development

- The funding streams and associated guidance should be aligned with the Welsh Government framework and legislation and its timeline for the WESP. This would assist in long-term planning and would allay any uncertainty.
- More clarity is also needed on the sources of finance and the financial mechanisms available to support the implementation of the WESPs, as there is currently too much ambiguity regarding the various grants and precisely how they may be used in support of Welsh in Education. It is also important to consider how to support and fund WESP ambitions and specific goals e.g., providing specific funding for T2 and T3 schools for a period of time to help implement the changes.
- As the responsibility lies with councils more funding should go directly towards supporting councils' strategies. Due to the different linguistic contexts within each region, working through a regional model does not necessarily meet each council's requirements in terms of their WESP goals in the same way as other education policy areas might. Consideration must therefore be given to how councils can strengthen collaboration with other councils that are linguistically similar and there should be sufficient flexibility to allow collaboration between councils located in different regions if they face similar linguistic challenges. For instance, collaboration between rural counties / counties with similar numbers of Welsh speakers, or collaboration between counties that face similar challenges, such as the challenge of promoting Welsh-language education in areas bordering England.

- The data collection measures should be improved to obtain timely and reliable data to support effective planning. Here are some examples of the challenges involved with the School Workforce Annual Census in particular:
 - i) the data is collected in the Autumn but is not formally released until the end of the academic year.
 - ii) there aren't enough questions on language skills and responses are based on teachers' self-assessment and possible different interpretations of their language abilities.
 - iii) more specific data is needed to plan and apply effective targeted interventions, e.g., if there is one overall question on confidence levels, how should teachers reliably answer if they are very confident in speaking Welsh but less confident with written skills, what weighting should be given?
 - iv) the nursery workforce is not represented in the School Workforce Annual Census.

- In the interest of fairness, it is also important to collect comparative Welsh language data and to understand how councils record and present data; for instance, it isn't fair to compare some percentages when looking at Welsh language data due to the different policies or different approaches to data collection, some local councils will use data from full cohorts whereas others do not. Guidance on this issue would ensure that fair comparisons are drawn nationally.
- Improvements could be measured more easily and reliably if there were a single language continuum for all of Wales.
- Councils have also shared feedback on how engagement with partners can vary. It would be useful to obtain greater clarity from Welsh Government on how partners may support the implementation of the WESPs. In addition to this, it would be beneficial to be able to understand how the range of partners are funded and what requirements have been set for them to support the WESPs as part of their funding conditions. It should be stipulated in grant conditions that partners need to work with councils to support plans to achieve the ambitious targets. This would be very useful in supporting outcome 5 in helping to create more opportunities for learners to use the Welsh language in various contexts within the school (and beyond).
- Welsh should be mainstreamed within the Welsh Government's education department so that each education directorate (e.g. curriculum/ALN/professional learning) supports the implementation of plans and to ensure there is consistency in this important area of work, especially where additional grants are provided from different departments.
- Further guidance will be needed on the next steps and expectations. Ongoing support and guidance from Welsh Government, and additional workshops would be beneficial.

2. To what extent do Welsh in Education Strategic Plans contribute to the outcomes and targets set out in the Welsh Government's Welsh Language Strategy – Cymraeg 2050?

- Overall, councils agree that the targets support Cymraeg 2050 and that the expectations are clear for increasing the provision of Welsh-language education through the WESPs.
- One language continuum needs to be established urgently to ensure consistency and set similar national thresholds in evaluating progress in terms of the Welsh language. A single continuum would ensure that resources published in the future and the range of professional learning materials will align with the same framework.

Areas for development

- Local and regional work would be strengthened by having national strategies in place, linked to the consortia working on professional learning and the language charter, e.g., Language Centres should belong to one national network to share best practice and resources. This is very important in terms of ensuring consistency in professional learning.
- More should be done in terms of setting a 'national requirement' for planning for life beyond post-statutory education, including higher education, business and communities, so that learners can continue to use their language skills, which may be in danger of being lost after leaving school. As with the response to question 1, a single language continuum would support this, would promote the concept of lifelong learning and would boost strategies to expand 'Welsh for adults'.
- Nationally, there needs to be more of a focus on the challenges that English-medium schools face in being able to respond to the general aspiration. There should also be a focus on the cultural element so that everyone feels that the language belongs to them and that Welshness is not exclusive to the Welsh-medium sector.
- Developing a national requirement to have a recognised qualification in Welsh to teach in Wales could help support with some of the challenges in recruiting Welsh-speaking staff and would help with continuation planning.

3. How are local authorities responding to changes to guidance on school categories according to Welsh-medium provision, and are they meeting the Welsh Government's ambition to increase Welsh-medium provision in English-medium and dual-stream schools?

- Through their WESPs all local authorities have committed to the ambitious 10-year targets for increasing the provision of Welsh-medium education.
- Councils aim to agree on new categories with schools from September 2022 onwards and some councils have already moved all schools along the language continuum over the summer term.
- Councils need further assistance to respond to changes in the guidance in school categorisation, especially in terms of additional costs associated with this transitional work such as tutoring fees, staff time and administrative costs. Welsh Government should analyse where these funding packages should go to help schools to progress through the categories successfully. There needs to be a funding commitment of at least five years to provide assurance to those schools currently embarking on this journey.

- It would also be very useful to set up a toolkit for schools which would support them in moving between language categories, based on the most effective practices where schools have previously transitioned into new categories.

4. What challenges lie ahead in the planning and development of Welsh-medium provision, ahead of a proposed Welsh Language Education Bill?

- To ensure appropriate staffing at all levels (local authorities, teachers, ancillary staff, leaders) in Welsh-medium schools.
- It is essential to rapidly increase the number of teachers and support staff who join the profession, who remain in the profession and who can teach through the medium of Welsh.
- Funding will be needed through the Sustainable Communities for Learning programme (*formerly 21st Century Schools and Colleges programme*) to contribute towards achieving the ambitious targets.
- The professional learning programme/offer for staff varies considerably at present. The provision could be strengthened further by making it available nationally. This would ensure greater consistency.
- A national network/forum should be developed to support the work on Welsh immersion for latecomers to gain the best possible impact. Working together nationally under one banner would help language centres to develop consistent methodologies and resources, improve professional learning and strengthen the provision for all.
- For learners with an additional need it is essential that there is parity in the provision that is being offered for pupils with ALN in the English medium sector and the development of staff expertise.
- Opportunities to use the Welsh language after school need enhancing. This is an essential aspect of creating a million Welsh speakers who use the language every day. Work needs to be done with employers and post-16 providers so that their work supports the aims of the WESPs. There is also a need for more marketing and promotional work when it comes to promoting the advantages of the Welsh language nationally to encourage parents and pupils to engage with the language.
- There is room to strengthen the national strategic cohesion when it comes to working as a nation to reach our Welsh language targets, to ensure that there is a clear and transparent national programme of action, with councils contributing to this important work through their WESPs.

Document is Restricted